

SOLISPASSA A LLUCENA DEL CID, LA BENEDICCIÓ DE LES CASES

Juan Emilio Prades Bel

El dimecres de Setmana Santa, Dimecres de Cendra, dia de mercat d'un quatre d'abril de dos mil set, estava a Llocena del Cid, deuria ser sobre les onze del matí, em trobava a l'interior d'un dels locals comercials del carrer Caballers, i vaig sentir al carrer com un tintineig de campanetes i un guirigall, que varen cridar l'atenció del meu

oït, vaig girar la vista des de l'interior de la casa cap al carrer i veig passar per l'acera un xiquet fent un to molt peculiar amb una campana de mà, i encuriosit m'asome al llindar del portal de la casa, coincidint amb un home que portava a la mà dreta un poal ple d'un abeurall fet de segó, es va aturar al mateix costat de la porta just al meu costat, alça un poc el poal i pren amb la mà dreta una bona esmosta de l'esmentat segó remullat, i amb força l'estampà contra la paret de la casa a l'angle superior esquerre del portal. Jo, que estava encuriosit i ignorant de les causes i conseqüències mirant lo que feia aquell home, a l'estampar contra la paret el grapat de segó em va esquitjar i va esmentar l'interfecte "ja has quedat beneït!, i vaig preguntar: "què celebren, què passa?"...i em va respondre "passa la Solispassa!"...qual seria la meua sorpresa al sentir eixa resposta, i no era perquè no sapiera lo que era i lo que significava eixa paraula.

La Solispassa era una tradició de les antigues celebracions de Setmana Santa i de les que, pels canvis que comporta el progrés, cada vegada en van quedant menys d'eixes representacions. La Solispassa rep molts noms, segons en quina comarca o poble ens trobem, es tracta d'una processó clerical: rector, capellà, acòlits, l'escolà i a més intervenen i participen molt activament xiquets i xiquetes. La part clerical anava beneïnt les cases i llocs habitats.

Segons lo que he observat en l'actualitat és una festa molt tranquil·la, però anys enrere donava molt de què parlar i eixe dia la gent major no guanyava per a disgustos, era el dia de les maces, unes eines que destrament manejaven una xicalla de xiquets i xiquetes, que anaven avisant a la gent pegant mamporrades a les portes perquè isqueren a rebre al seguici clerical que beneïa la casa i demanaven almoines per a causes socials. Si una porta no s'havia obert a temps o les dones que s'encantaven un poc en obrir-la, a maçades ablaïen la porta i feien encendre la sang, i eixien les pobres dones cridant i dient impropis i amenaces a tot Cristo, i armades amb verducs i graneres acaçaven els malvats xiquets, amb cara de mala llet tractan per dalt de tot de protegir la porta de la seua vivenda.

Si una porta no s'obria en quant passava la part clerical de la processó, a maçades els xiquets i xiquetes asclaven la porta. En dien fer llenya.

Trobar casualment eixa representació em va causar sorpresa i una gran alegria, ara les coses són molt més calmades i civilitzades, no obstant estem davant d'un endemisme de tipus espiritual, ja que creia extingida esta festa-ritual, a més he de quedar agraït per haver sigut beneït i protegit pels quatre o cinc esquitxits d'aigua beneïda i sal, qüestió esta que li pot passar a qualsevol tafaner i manegueta com jo que asome el nas on no el criden, espere que quede protegit contra els malefics de bruixes i mals esperits, com passa amb les cases.

Vaig parlar una estona amb el mossén de Llocena, Baltasar Gallén, ataviat amb estola morada i llibre de cant i amb Pepet, «l'Escolà».

Llocena és un dels pobles on es denomina a la festa Solispassa, on la sal i l'aigua beneïda van pastades amb segó perquè el pessic de sal es quede ben apegat a la porta, l'aigua és un dels símbols fonamentals en l'experiència religiosa de la humanitat, representa la font i origen de la vida, és la substància primordial de la qual naixen totes les formes vives, l'aigua es constituïx en un vehicle material dels rituals iniciàtics i màgics, el simbolisme de la sal va junt amb la de l'aigua, ja que l'aigua beneïda es forma amb totes dues substàncies, la sal conté forces simbòliques que es perd en el principi dels temps, la sal seca abocada al llindar de la porta protegeix contra embruixaments i mals esperits, és una tradició ritual que molta gent porta sal a l'església a la missa del Dissabte Sant, la nit de Pasqua de Resurrecció, després eixa sal convertida en talismà se li dóna eixe ús durant tot l'any abocant unes culleradetes al pedrís de la porta d'entrada a l'habitatge, és un ritual que es pot apreciar en alguns pobles del Maestrat, s'utilitza quan les coses no van bé a casa, i la sal conjurada serveix per a utilitzar-la durant tot un any.

La Solispassa està infestada de simbolismes, va ser una festa que estigué escampada per tot arreu de terres

